obꝑcit de p se. dō. q loquitur de p se in creaturis. Ad p se eēm in creaturis sequit necessariū sed non sic in dō.

¶ Questio III c

Utrum ea que sic dicuntur de deo ex tempe. dicantur fm substantiam an fm relationem que sit vera relatio. Et q fm relationem videt hoc modo. Sicut pr̄ seipo generat. ita seipo creat. tamē cōsuis seipo generet. generatio ⁊ paternitas dicitur vere in ipo fm relationem. ergo pari rōne cōsuis seipso creet ⁊ dominetur. tamen quia sunt ad alterum dicunt realiter relatiue. ¶ Item hmōi nomina aut pure dicunt diuinā substātiam. aut superaddunt aliquem respectum. Si pure diuinam substantiam dicūt. sed sba est eterna ⁊ ab eterno. g dicunt de deo ab eterno quod falsum est. ergo superaddūt aliquem respectū. ergo relationem. Si dicas q non addunt respectum fm rem sed fm modum. Contra. aut illi modo respondet aliquid in re aut nihil Si aliquid in re. ergo realiter dicuntur relatiue Si nihil. g falsus est modus intelligendi. ⁊ inconueniēs modus dicēdi. ¶ Item sunt quedam relatiua fm esse. quedā fm dici. Sed in relatiuis fm dici est modus respectus. in relatiuis fm esse est veritas respectus. sed seruus ⁊ dominus sūt relatiua fm esse. g vtrumq̄ importat respectū non tm̄ fm modum. sed etiam fm rem. ergo ⁊c. ¶ Itē dominū dictum de deo ita bene dicit suppositionem sicut dictum de creatura. illa igitur suppositō. aut ponitur in deo. aut in creatura. Non in creatura constat quia tunc idem sibi supponeretur. g ponitur in deo. g suppositio est vere relatio. g ⁊c. ¶ Item cū dico deo creat. hic notatur duplex respectus scz cause ad effectum. ⁊ econuerso. Aut g vterq̄ ē in creatura. aut vterq̄ in deo. aut vnus in deo. alter in creatura. Constat q impossibile est vtrumq̄ esse in deo. quia deus non ē effectus. ⁊ similiter in creatura. q creatura non est sui causa. g necesse est q alter sit in deo. ergo ⁊c. ¶ Itez cū dico deus creat. deus verissime est causa. ⁊ si vera ratio cause ponit veram relationez. hmōi nomina dicta de deo ponunt veram relationem. ¶ Contra. Dyo. In causalibus ⁊ causis non recipimus reciprocatōez. ergo cum deus sit causa pfectissima creature. nō refertur ad creaturam. cōsuis econuerso creatura referat ad ipm̄. ¶ Item pbs dicit q scientia fm rem refertur ad scibile. sed non conuertit. ergo si minor est dependētia dei ad creaturam cōsuis scibilis ad sciētiam. ergo nulla in eo est relatio. ¶ Item rōne videtur. quia hmōi nomina si dicunt relationē circa deum. aut illa est pure diuina essentia. aut aliquid superadditū. Si pure dei eēntia. ergo eternum quid. g respectus hmōi nominum ē eternus. ergo de necessitate dicunt ab eterno. Si aūt dicunt aliquid superadditez. g in deo est aliqua compositio. ¶ Item omnis relatio dicit aliquam dependentiam vel saltem ordinem ⁊ habitudinem ad illud respectu cuius dicitur. sed deus non ordinatur nec terminatur. g nihil de deo dicitur relatiue respectu creature.

14 ¶ Rō. Ad hoc intelligēdum est sciēdum. q dici fm relationem dupliciter est. aut fm rem. aut fm modum. Realis aūt relatio triplex est Aliquādo eēm fundatur super ꝓprietatem accidētalem. vt similitudo in duplici albedine. Aliquādo sup dependentiā essentialem. sicut respectus vel relatio materie ad formam. Nam sicut dicit pbs. materia hoc ipm̄ quod est. ad alterum est Aliquādo sup originem naturalem. sicut effectus ad causam. ⁊ filij ad patrem. Prima relatio non pt̄ esse in deo. quia in deo nulla est ꝓprietas accidentalis. Secūda non pt̄ esse in eo. quia nulla in deo est dependētia. Tertia est in deo sed non respectu creature sed respectu psone. hec eēm non dicit comparōem nec dependentie inclinatōem sicut prima ⁊ secūda. sed ponit distinctōnem ⁊ ordinem. ⁊ qm̄ vere vna psona ordinat̄ ad aliaz ⁊ habitudinē hz. ⁊ alio mō fm rē se hz ad vnā cōsuis ad aliā iō hec relatio ē in psona respectu psone ñ respectu creature. Nam deus ad creaturam non habet ordinez. nec habet aliam ⁊ aliā habitudinem. et ideo nullo modo ē realiter in deo relatio respectu creature. Creatura aūt ad deum habet ordinez ⁊ habitudinem mediante ꝓprietate accidentali. ⁊ dependentia essentiali. ⁊ origine naturali. ideo fm oēm modum refertur creatura ad deū. Quoniā igitur intellectus noster cum intelligit aliq̄d referri ad aliquid. intelligit etiam comparari illud ad illud. ideo intelligit deum p modum respectus ⁊ relationis. cui respectui in deo nihil respondet nisi diuina essentia. ex parte tamen creature respondet. ⁊ ideo nō est vanus. Concedēdum ergo q hmōi nomina dicta ō deo non important relationē in deo fm rem. sed soluz fm modum intelligendi. Ex his patēt quesita. ¶ Ad 15
eēm obꝑcit de prē. dō q nō est simile. q pr̄is ad filiū est ordo ⁊ habitudo ⁊ alia habitudo ad filiū cōsuis ad spm̄sanctum. deus aūt sicut dicit pbs non habet ordinem nec aliquaz habitudinem. nam prima causa eodem mō se habet ad omnia. cōsuis alia alio ⁊ alio mō se habeāt ad ipam. vt in. xj. prime pbie dicit q primum ⁊ summum bonum nō ordinatur ad hec creata. ¶ Ad illud quod 16
obꝑcitur. si non dicunt relationē. g pure sbam. dōm q pure circa deum dicunt sbam fm rem. sed relationem fm modum intelligendi. in creatura vero fm esse. Et quod obꝑcit q vanus est intellectus. dōm q falsuz est quia intellectus fundatur sup aliquid scilicet sup relationem creature cui respondet relatio fm dici in deo. ¶ Ad illud quod obꝑcit q quedam sunt relatiua fm
esse ⁊c. dōm q quedā sūt relatiua fm esse ex parte viri/ 17
usez extremi. vt dñs ⁊ seruus in creatura. Quedam ex parte alterius. vt scibile ⁊ scientia. ⁊ mensuratio ⁊ mēsura. sic in ꝓposito ¶ Ad illud quod obꝑcit. q dñs di 18
cit suppositionem. ⁊ similiter creatō causalitatē. dōm q suppositio in deo est vere suppositio ⁊ vere causalitas. quia vere alij supponitur deus. ⁊ vere efficit. Tamen illa suppositio non est vere relatio. similiter nec causalitas. sed est vere diuina essentia. quia seipsa supponitur ⁊ efficit. ¶ Ad illud quod obꝑcitur. q est ibi
respectus cause ⁊ effectus. dōm q respectus effect̄ ibi 19
est vere respectus. ⁊ vere relatio. sed respect̄ cause non est respectus nec relatio in deo fm rem sed fm moduz intelligendi. fm rem vero substantia vel essentia.

Distinctio. xxxj. De significatione relatiuorum q cōmuniter ⁊ eternaliter de deo dicūtur vt similis ⁊ equalis.

Preterea considerari oportet cum tres personē coequales sibi sint ⁊c. In precedenti prima particula egit magister de relatiuis que dicuntur de deo ꝓprie ⁊ temp̄aliter. In hac parte agit de his que dicuntur de deo cōmuniter ⁊ eternaliter. ⁊ qm̄ hec sunt appropriabilia. iō hec pars habet duas partes. In prima determinat eorum significatōnem. In secūda eorum appropriationē. ibi. Non est igitur hic p̄termittēdum. Prima pars habet duas. In prima determinat significatōem huius nominis equalis. In secunda huius nominis similis. ibi. Doc etiam dicam de simili ⁊ similitudine.

Di. XXXI

a Preterea considerari oportet. Dubitatur de situ huius partis quia cum sua distictione. xix. actuz ē de equalitate videt ḣ magister super/flue repetere. R°. dicēdum q̄ de equalitate et similitudine est loqui dupliciter. s. a parte rei. et a parte nominis. Et pmo modo agitur de equalitate et similitudine in precedētibus. secundo hic.

b Simile nihil sibi est. Ut hoc falsū quia aliquis differt a se sicē sortes senex a se puero. g̃ pari ratione potest esse aliquid esse simile sibi. Item xp̄s homo est sibi simil'. q̄ nullus est beat° nisi sit deo assimilatus. sz xp̄us ē maxime deo assimilat°. g̃ tc. R°. dicendū q̄ sicut differētia aliquā/do notat alietatem suppositi a supposito. vt cum dicitur petrus est alius a paulo. Aliquando alietatē in natura. vt cū dicitur christ°. fm q̄ homo differt a se deo. Aliquando alietatem status a statu. vt petrus senex differt a se puero. per hūc modum intelligendum de similitudine. Quando igit̃ filis dicit similitudinē suppositi ad suppositum. nō potest esse idem sibi similis sibi. quando vero dicit similitudinez nature ad naturā. vl' status ad statum potest idez esse sibi similis. quia hec concurrunt in eadem psona. et ita intelligit magister.

c Equalitas ergo patris et filij nō est relatio vel notio. Obijcitur. quia statī predicit. q̄ simile et equale ē relatiuum. ergo similitudo est relatio. R°. dicendum q̄ magister intelligit de notione que est p/sone proprietas non de relatione cōmuniter intellecta. Vl' aliter dōm q̄ ḟbū magistri ē causalit̃ intelligēdū sic̄ pz ex pcedentib̄. quia equalitas non cōsistit in proprietatib̄ psonalib̄. sz magis in essentialib̄ q̄ sup̄ visa sunt.

a Ponit significatiōez huius nois eq̄lis. quō dicat̃ filius eq̄lis patri. an fm substantiaz an fm relationē ita z similis.

a Preterea considerari oportet. cū tres plone coequales sibi sint. vtrū relatiue ḣ dicat̃ an fm substantiā. z si relatiue. vtr̄ fm relationez. an fm eēntiam p̄siderāda sit equalitas. Deinde quid sit ipsa eq̄litas. Ad qd̄ dicim° q̄ b sic̄ sile nihil sibi ē. Similitudo em̄ vt ait Hyla. sibij p̄i nō est. ita z eq̄le aliquid sibi nō dicit̃. ac p hoc sicut sile. ita z equale relatiue dr̄. Dicit̃ g̃ relatiue filius eq̄lis pri. z vtriq̄ spūsanct°. Est tū equalis pri filius. z vtriq̄ spiritussanctus ppter summā simplicitatē eēntie z vnitatē. Eq̄lis ē g̃ filius pri fm sbaz nō fm relationez. Vnde Aug°. in. v. li. de trini. ait. Querim° fm quid equal' sit pri filius. non fm hoc qd̄ ad patrem dr̄ filius equalis ē patri. restat g̃ vt fm id eq̄lis sit q̄ ad se dicit̃. Quicqd autez ad se dicit̃. fm substantiaz dicit̃. Restat ergo vt fm substātiā sit eq̄lis. Eadē g̃ est vtriusq̄ substantia. Item in. vj. li. Satis est videre nullo modo filium equalē esse patri. si in aliquo sez quod pertineat ad significandū eius substantiam in equalis inuenitur. In omnibus ergo equalis est patri filius. et ē eiusdem substantie. Equalis est etiam spiritussanctus. et in omnibus eq̄lis ppter summaz simplicitatē illius substātie. Ex his per spicuum fit q̄ fm substantiaz filius est equalis patri et vtriq̄ spiritussanctus. et appellatio tantū relatiua est. c Equalitas ergo patris z filij non est relatio vel notio. sed naturalis vnitas et idemptitas.

Hylari°.

Quid sit equalitas.

Ponit significationem huius nominis similis. quomodo dicatur filius similis patri. z q̄d sit similitudo. b

Hoc idem etiam dicimus de simili z similitudine. Cum enim dicitur filius similis patri. relatiue quidez dicitur. sed similis est patri propter vnitatem eēntie. Est ergo appellatio tantuz relatiua. Similitudo xo in differens essentia. Unde quibusdam non indocte videtur nomine equalitatis vel similitudinis nō aliquid poni. sed remoueri. vt ea ratione dicatur filius equalis patri. quia nec maior est eo nec minor. et hoc propter vnitatem essentie. Ita et similis dicitur. quia nec diuersus nec alienus. nec in aliquo dissimilis. Et hoc propter eēntie simplicitatez. Non ergo fm q̄ filius est genitus a patre eq̄lis. vel inequalis. est patri. nec similis vel dissimilis. sed equalis z similis fm substantiam.

Ad intelligentiam huius partis est questio de his nominibus similis z equalis. z circa hec tria queruntur. Primo queritur vtruz hec nomina dicantur fm positionem. an fm priuationem. Secundo queritur vtruz dicantur fm substantiam an fm relationem. Tertio queritur vtrū dicant mutuam relationem in patre et filio.

Questio. I a

Q̄ dicantur fm priuationem videtur per auctoritatem magistri in littera. Quibusdam videtur nominē equalitatis z similitudinis non aliquid poni. sz remoueri vt dicatur filius equalis patri. quia nec 4 maior nec minor est eo. Item hoc potest probari sic. Euclides diffinit eq̄le sic. Eq̄le est q̄d alteri suppositum non excedit nec excedit̃ g̃ cum hec diffinitio sit data fm priuationem. patet tc. Item equale et simile non tantum dicunt vnitatem sed etiam diuersitatem. sed non est ponere diuersitatem in diuinis. ergo huiusmodi nomina non dicuntur fm positionem. sed fm priuationem. Item equale fm q̄ dicit positionem dicit commensuratōnē. sed in diuinis nō est cōmensuratio nec excessus. ergo dicuntur per priuationem excessus non per positionem. Contra. Similitudo z equalitas i bis iferioribus dicunt̃ positiue. sz ḣ opleti° sunt i deo. q̄ vt dic̄. Aug. i filio p̄mo repit̃ rō silitudis z eq̄litatis. g̃ m'to forti° i do dicūt positōez

Item omnis negatio que nõ ē pura negatio fundat su
pra positionem. ergo cũ hoc quod dico equale impor
ter remotionem excessus. ⁊ nõ importet puram nega
tionem. quia tũc chimera esset equalis ⁊c. oportet q̃ i
portet positionē. ¶ Itez hec est falsa pater ⁊ filiꝰ sunt
inequales. ergo hoc qd̃ est inequale aliquid priuat q̃
est in ⁊c. sed hoc nõ est nisi importatũ p equalitatez. g̃
equalitas aliquid ponit. quia si eius oppositũ priuat
necesse est ipm ponere. ¶ Item heretici dicũt hanc fal
sam pater est equalis filio. aut quia aliquid ponit. aut
quia aliquid mouetur. Nõ qz remouet. qz dicũt hãc ve
ram pater est inequalis que remouet. g̃ quia aliq̃d po
nitur. ergo ⁊c. ⁊ fundatur vtraq̃z istarũ positionũ sup
oppositionē inequalis ad equale. Si em̃ equale ⁊ ine
quale accipent remotiue. tunc eorũ opposita accipent
positiue. ¶ Rꝰ. dõm q̃ fm q̃ in lra innuitur ⁊ docto
res antiqui dicunt. q̃ positio magistri fuit q̃ noia que
nõ dicũt psonalem proprietatē vel essentie vnitatē. pri
uatine accipiant. Unde qz similis ⁊ equalis dicit respe
ctum patris ad filium. ⁊ ille respectus nõ est psonalis
pprietas. nec essentia. voluit ponere q̃ omia talia fm
priuationem dicerent. sicut duo. tres. similes. ⁊ equa
les. ⁊ cõsimilia. Tamẽ ista positio stare nõ põt sicut su
pra pbatum est de vnitate ⁊ pluralitate nominũ diui
5 norũ. Si em̃ in diuinis est vnitas positiue. ⁊ plurali
tas. ⁊ hec duo faciũt similitudinẽ ⁊ equalitatem. neces
se est hec positiue accipi ī diuinis. Et cõcedende sunt
6 rationes ad hoc inducte. ¶ Ad illud ergo qd̃ obũcit q̃
equale est qd̃ non excedit. dõm q̃ illi negatiõi subster
nitur affirmatio ⁊ positio. que notificat p priuationez
7 oppositi. s. excessus. ¶ Ad illud quod obũcitur q̃ nõ
est diuersitas in diuinis. dõm q̃ nõ indicant diuersi
tatem nisi suppositi. non forme de se. ⁊ quia in diuinis
8 est pluralitas suppositorũ. pater ⁊c. ¶ Ad illd̃ quod
obũcit q̃ fm q̃ dicunt positiue dicũt cõmensurationẽ.
dõm q̃ in diuinis nõ est cõmensuratio simpliciter. sed
tñ ē cõmensuratio respectu infiniti. ⁊ hec nõ ponit sim
pliciter cõmensurationez. Aliter potest dici q̃ equale
et simile de suo ꝓmo intellectu ponũt vnitatem quanti
tatis ⁊ qualitatis. Q̃ aũt ponat cõmensurationẽ hoc
q̃ est equale. est. quia quãtitas illa est mensurata. qm̃
ergo in diuinis est immensa. dicit ibi cõuenientiaz in
quãtitate virtutis. q̃uis nõ ponat ibi cõmẽsuratiõez.

¶ Questio. II b

Utrum nomina pdicta dicant fm substantiam. an fm
relationē. Et q̃ fm substantiã videtur autoritate ma
gistri in littera. Equalitas inquit nõ est relatio vel no
tio. sed nature vnitas vel ydentitas. Et Hyla. de trini
tate. Similitudo est in differens essentia. ergo tam si
militudo q̃z equalitas dicit diuinã essentiam. ¶ Itez
equalitas dicit fm quãtitatem. ⁊ similitudo fm quali
tatem. sed in diuinis qualitas ⁊ quãtitas transeunt in
substantiã ergo ⁊c. ¶ Item omne qd̃ dicit fm relationẽ
importat distinctiõem de suo ꝓncipali intellectu. sed si
mile ⁊ equale dicũt cõuenientiã. ergo nõ dicunt fm re
lationem. ¶ Item nihil qd̃ dicit fm relationẽ dicitur
de duobꝫ nisi importet relationez in cõmuni. hoc dico
ppter hoc nomen relatus ⁊ distinctus. sed simile ⁊ eq
le important relatiõem spãlem. si eam eque importãt.
qz nõ ē assignare specialiores sub ipis. ⁊ dicunt de plu
ribus. ergo ⁊c. ¶ Contra. Hyla. de trini. Similitudo
sibi nõ est. sz omne qd̃ dicit fm substantiã dicit ad se er
go ⁊c. Item omne qd̃ dicitur fm substantiam dicit de
pluribꝫ singulariter. sed similis ⁊ equalis dicit plurali
ter ergo ⁊c. Item equalitate refert pater ad filiũ ⁊ filiꝰ
ad patrem. sed nõ essentia. ergo equalitas nõ dicit eẽn
tiam. ¶ Item aut pater est equalitas filij ad patrẽ aut
non. Si sic. ergo cũ filiꝰ equalitate illa sit equalis pa
tri. pater est equalis sibi. qd̃ nõ concedit q̃ si pater nõ
est equalitas filij ad patrem. g̃ equalitas nõ dicitur de
omnibꝫ. ergo non dicit essentiam. Essentia em̃ filij est
pater. ¶ Rꝰ. dõm q̃ fm cõmunem omniũ opinionez. 9
cũ simile et equale dicũt cõuenientiã pluriũ in vno. q̃
de se importent distinctionem in suppositis. ⁊ vnionẽ
siue vnitatem in essentia. quia distinctio psonarũ spe
ctat ad modũ dicendi fm relationem. vnitas essendi
ad modũ dicendi fm substantiam. ideo hmõi nomina
nec oĩno dicunt fm subam. nec oĩno fm relationẽ. sed
q̃dãmõ fm subam q̃dãmõ fm relationẽ. Sz qz nõ pñt
fm hũc duplicem modum dici principaliter. necesse ē
q̃ fm alterũ. ideo vlterius oportet querere fm quẽ mo
dum accipiendi accipiunt in diuinis. ⁊ hic sunt diuer
se opiniones. Quidã em̃ dicũt q̃ huiusmodi nomina
fm cõcretionẽ. significata dicunt principaliter fm re
lationem. Nam similes dicunt habentes eandez qua
litatem. qz ergo respicit suppositũ p se fm q̃ cõcretuz.
ideo dicit fm relationem. Sed in abstractiõe. qz simi
litudo est vnitas nature vel essentie. quia respicit vni
tatem forme. ꝓmo. nõ distinctionẽ suppositorũ nisi ex
consequenti. principaliter. dicit fm substantiã. Sed
iste modus soluendi nõ est cõueniens. Nam est eadez
significatio in concreto ⁊ in abstracto in principali si
gnificato. ergo si dicit fm substantiam vnũ. ⁊ reliquũ
similiter. ergo hoc non soluit quod dictũ est. Secũda
opinio q̃ hmõi noĩ ⁊ in concretiõe ⁊ in abstractiõe di
cunt principaliter fm substantiã. ⁊ cõnotãt distinci
onem in suppositis. Et ratio ipoz est. quia cũ similitu
do respiciat ista duo sez ꝓuenientiã ⁊ differentiã. ime
diatius ⁊ cõpletius respicit ꝓuenientiã. Dicunt enim
differentes esse similes in q̃ztũ cõueniũt. cõuenientes
vero nõ dicunt similes inq̃ztũ differũt. Respicit ergo
similitudo distinctiõez p modũ materie. sz p modũ fo
me respicit vnitatẽ essentie. ⁊ ideo cõpletiue dicit fm
substantiã tam similitudo q̃z similis. Sed ista positio
nõ põt stare. Certũ em̃ est q̃ similitudo dicit respect
aliquorũ adinuicẽ. sz in diuinis nõ est nisi respectus p
sone ad psonã. Respectus aũt psone ad psonã non po
test dici fm substantiã. g̃ necesse est q̃ h̃ nomen simile
q̃ a similitudine ipont. fm substãtiaz nõ dicat. Et iõ
est tertia opinio. q̃ hmõi noĩa dicant fm relatiõez fo
maliter loquẽdo. dicũt em̃ respectũ suppositorũ distin
ctoz cõuenientiũ in aliquo vno. et ita respectus cadit
ibi p modũ formalis. sz vnitas essentie ⁊ pluralitas ca
dit p modũ cause. ideo ꝓprie ⁊ principaliter fm relati
onem. et cõsequenti vo fm substantiã dicunt causalit
loquendo. Et h̃ magis ptz si cõsiderem̃ significatiõez
horũ noĩm in creaturis vñ fit translatio. Similitudo
em̃ est fm qualitatẽ. silr ⁊ equalitas fm quantitatez. et
sillitudo dicẽ relatiõez formaliter. sz qualitatẽ causaliter
Silr equalitas dicit quantitatẽ causaliter. sz relatiõez
formaliter. Nõ em̃ est similitudo qualitas. sz relatio q̃ 10
attenditur fm qualitatẽ. ¶ Ad illud qd̃ obũcit de ma
gistro ⁊ Hyla. q̃ est cẽntia. dõm q̃ causaliter intelligũ
tur omes tales fmones. ¶ Ad illud qd̃ postea dicit. q̃ 11
equale dr̃ fm quãtitatẽ. dõm fm q̃ dicit cãm efficien
tem. nõ dicit formã. sic de simili. ¶ Ad illud g̃ qd̃ obij 12
citur. q̃ relatiua importãt distinctionẽ. dõm q̃ quedã
in diuinis dicunt fm relatiõez qua sunt distinctiua re
latoz. vt pater ⁊ filius. ⁊ talia ipõrãt respectuz distin
guentem. ⁊ talia importãt distinctionez vt exercitam.

Quedam ergo sunt dicuntur fm relationē. q̃ sunt relatia distinctorū vt similis et equalis. ⁊ talia importāt respectū. sed ille respectus non est notio distinguens sed ꝯnūs distinguētē. Importat eēm distinctionez vt non exercitā sed vt ꝯceptam. Naz respectus distinguens ē per vnius psone ad aliā fm q̃ est ab illa. In hmōi ꝟo nominibus importat respectus vnius persone ad aliā. fm q̃ cōmunicant vnam naturā. Et qz
13 respectus est relatio. ideo plurificatur. quia ꝟo respectus vnius essentie. ideo dicit de pluribus. Et ideo pater vltimū qd dicitur q̃ nullū relatiuū dicit de pluribus nisi dicat relatōem in cōmuni. dd eēm q̃ b non solū est in his nominibus que importāt distinctōez in cōmuni vt relatus ⁊ distinctus verūetiā in his q̃ dicunt respectū pluriū vt cōmunicant in aliq̃. Tale eēm nomen dicit respectū in cōmuni. specificatum tamen rōe cōmunicationis in vno. vnde similes dicuntur adinuicē relati participātes vnā qualitatez.

Questio III c

Utrū ꝑdicta noīa scilicet equalis ⁊ similis dicāt mutuā relatōem. fm quā pr̄ filio. ⁊ filius patri sit equalis. Et q̃ non videtur. qz fm Dyo. In talibus nō recipimus reciprocatōem. sed pater est p̄ncipiū filij. q̃ non cadit ibi reciprocatio vt dicatur pater eqlis filio. Item hoc videt rōne. Quia eēm filius similis est patri. ideo dicit similitudo patris. q̃ si econuerso pater est similis filio pfecte. q̃ pater ē similitudo filij. hec aūt non recipit. ergo ⁊c. Iterz qui est equalis alij fm equalitatē sibi adequat. si q̃ pater est equalis filio. ergo si adequat. quero a q̃. aut a se. aut ab alio. Nō a se. qz quicunqz equat se alij aliq̃d agit in se. sz pater nihil agit in se. q̃ non adequat se. nec alio equatur. q̃ non est equal filio. Contra. simile ⁊ eq̃le sūt relatiua equiparantie. sed ista denominātvtrqz extremū. q̃ si filius est similis patri. pari rōne pater est similis filio. Itē ratio similitudinis est cōuenientia vel indifferētia in q̃litate vt substātia. Sz ꝯuenientia eqliter respicit vtrūqz extremū. ⁊ indifferentia. si q̃ filius est indifferens pr̄i ⁊ econuerso. pater est similis filio. Itē oē plurale geminat suū singulare. sed hec ꝯcedit pater ⁊ filij sūt similes ⁊ equales. q̃ pr̄ est similis. q̃ro cui. aut sibi. aut alij. Nō sibi. q̃ alij. Rō. dōm. q̃ simil ⁊ equalis dupliciter ac
14 cipiunt. Aut put dicunt ꝯueniētiā in quātitate vel qualitate. Aut put supra ꝯuenientiā addūt imitationem vel expressionem pfectā. Primo quidē mō sunt relatiua equiparantie. ⁊ dicunt ad ꝯuertentiā fm q̃ p bant rōes scdo inducte. Alio mō similis ⁊ equalis addunt sup hoc rōnem originis. Vn̄ equalis dicit quasi adequatus. ⁊ similis quasi assimilat. hoc mō nō conuenit ei nisi q̃ est ab altero. ⁊ hoc mō ꝓcedunt prime rationes. q̃ pater non dicit similitudo filij q̃ imitatiōem nec equatur filio q̃ emanatōez ab alio. sed equat sibi filium. Quod tn̄ dicit Dyo. q̃ nō recipim̄ reciprocatōnem ⁊c. loquit de causa ꝓpie. ⁊ put differt ab effectu p 15
essentiā hoc aūt mō pr̄ non ē causa filij. immo bene est habitudo filij ad pr̄em sicut econuerso. ⁊ sic patet oīa.

De appropriatione relatiuorū que cōmuniter et eternaliter de deo dicunt vt similis ⁊ equalis.

Non est igit hic pretermittendū qd vir illustris. Hylarius. Terminata parte illa in qua agit de significatione horū nominū similis ⁊ equalis. Hic incipit scda ps in qua agit de horū nominū appropriatōne. ⁊ habet hec ps duas partes. In pma assignat appropriatōes. In scda mouet ⁊ soluit dubitatōem que ex hmōi appropatione habet originē infra di. xxij. Hic ont qd ex predictis deducta. Prima ps diuidit in duas ptes. In pma assignat appropata fm Hyla. In scda fm Aug. ibi. Illud etiā sciri oportet q̃ earundē trū psonarū distinctōem. Prima ps habet tres. In pma assignat Hyla. appropriatōem ⁊ eius explanatōem ꝓter sui obscuritatem. In scda ostendit q̃ illa que Hyla. assignat nō sunt ꝓpria. sed appropriata. ibi. Non eēm fm pmissā expositōem. In tertia ꝟo ostendit q̃ illa quibus hec appriat sunt ꝓpria. Appropatio eēm est cōmunis respectu ꝓpij. ⁊ hoc facit ibi. ꝓpria igit psonarum ⁊c. Similiter scda ps in q̃ assignat magister appropatōem Aug. habet duas. In pma ponit ipam appropriationez. In scda ponit eius expositiōem. ibi. sed plurimos mouet q̃ patri attribuit ⁊c. Et hec ps habet tres fm illa tria appropriata. In pma ostendit qualiter patri appropatur vnitas. ostendens etiā incidentaliter qualiter aliq̃ dicunt vnū. ibi. Hic dici oportet. In scda ꝟo ostēdit quō filio appropriat equalitas. ibi. Nūc videam̄ qualiter equalitas. In tertia ꝟo ostendit quō spūsancto appropriatur ꝯcordia. ibi. Q̃ aūt in s. s. dicitur eē vtriusqz concordia.

a Non est igitur hic pretermittēdum Cū magister agat de appropriatōe dist. xxiij. ⁊ d appropat̄ dist. xxv. vsqz ad finem. videt q̃ male situet hic tractatuz de appropat̄. Rō. dōz q̃ duplici de cā ponit hic magister tractatuz de appropat̄.

De sententia sāctī hylarij q̃ i trinitate psonarū appropriata ostendit.

a Non ē igit hic ꝑtermittēdum q̃ vir illustris Hylari. ꝓpietates psonarū assignās dicit i patre eē eternitatē. speciē in imagine. vsuz in munere. q̃ tante difficultatis sūt verba. vt in eorū intelligētia atqz explanatōe vehemēter laborauerit Aug. vt ipe oēndit in. vj. li. de trini. ita dicēs. Quidā cū vellet breuissime singularuz in trinitate psonaruz insinuare ꝓpria. eternitas ē inquit in pfe. spēs in imagine. vsus in munere. Et qz non mediocris auctoritatis in tractatōe scripturarū ⁊ asserti one fidei vir extitit. Hec eēm hylarius in libris suis posuit. horū verborū. i. pfis. ⁊ imagis. et mune. riseternitatis. spēiz vsus abditā scrutat. intelligētiā. q̃ntū valeo nō eū secuti arbitroz in eternitatis vocabulo. nisi q̃ pr̄ nō habet pr̄em de quo sit. filius aūt de pr̄e ē vt sit. atqz vt ille coeter n̄ sit. Imago eēm si pfecte implet illō cui. imago est Una ē. q̃ egerat de noīb. q̃ dicūt relatōez fm relatōez cōmunem. fm quā appropatio attendit. sicut sūt similis ⁊ equalis. ⁊ ita incidēter hec ps b introducit Alia rō est. qz appropata faciūt ad cuidētiā ꝓpriorz. et ideo statim post tractatū de ꝓprijs egit de appropatis. et b maxie ꝓut faciunt ad cuidētiā ꝓpriorz

Ex quo sensu intelligēda sunt verba Hylarij hic docet Aug. & patrus quare eternitas patri tribuatur.

ideo de his agit hic. que non dicunt respectum ad creaturas infra vero agit de his appropriat, que respectū ad creaturas dicūtur ita ptz distinctō huius partis ab illa vnde tria appropriata hylarij manifestāt personarū emanationem. Tria vero appropriata Aug. nobis manifestant psonarū ordinez si ḋs inspiciat.

16 b ¶ Ars quedā omnipotētis &c. Videt male dicere q verbū dei est ars quedam omnipotētis et sapientis dei. q vnusquisq; non intellecta arte ēiners. ergo si filius est ars patris. non intellecto filio esse. pat est iners. ḡ videtur q rōnabilit operari habeat pater a filio suo R°. dōm. q facienda est vis in verbo quia non dicē q sit ars simpliciter. sz q sit ars quedam. q non est ars qua pater nouit. sed vbi nouit. Non est ars patris q̄ pater sit sapientia. sed que est a pre sapiēte per quam pater oia operat quia oia pdurit per filiū

Quare spiritussāctus vsus dicat

Et notandū. q cū ars includat et intentōem ꝓfuturis & sapiētie. et similiter vbū. tamē differēter. quia verbuz dicē emanatōem & respectū. ideo ē. p̄prium. ars autē appropriatur.

Quod nō mō illa verba hylarij. sz explanatio Augu. sup his obscurissima ē

17 c ¶ Ingēti largitate atq; vbertate pfundēs omnes creaturas. Obijcit. ḡ fm hoc videt q oibus donet spūssāctus R°. dōz q spūssāctus nō dr dari ratione cuiusliber effect° sed ꝓpte rōne eius q̄ facit spiritūsāctū haberi. & ita habitare in aliq̄ vt in templo et qz hmōi rōnalis creatura capax ē. et soli iusti capiunt tō pz q illi sol spūss. dat Jō ārt ss. dr p fundere cetera creaturas ñ qz ei arbitrat act° creādi sz quia attribuit ei act° cōseruandi.

Ipsa coequatur ei. non illō imagini sue. in qua imagine spēm nominauit. Credo ꝓpter pulcritudinem vbi tanta est congruentia. & prima equalitas. & prima similitudo. nlla in re dissidēs. & nullo modo inequalis et nulla ex parte dissimilis. sed ad idemptitatē respondens ei cui imago est. vbi est prima et summa vita. cui nō est aliud viuere & aliud esse. sed idem & p̄mus ac summus intellect°. cui non est aliud viuere & aliud intelligere. sed idem hoc est vnū tanq̄ verbum pfectum. cui nō

b desit aliquid & b ars quedā omnipotentis & sapientis dei. plena oīm rationum viuentiū incōmutabilium. & omnes vnuz in ea. sicut ipsa vnum de vno cū quo vnum. ibi nouit omnia ḋs que fecit per ipsam. Est autē ineffabilis quidam cōplexus patris & imaginis qui non est sine perfruitione. sine charitate. sine gaudio. Illa ergo dilectio. delectatio. felicitas. & beatitudo (si tamē aliqua humana voce digna dicit) vsus ab illo appellata est breuiter. & est in trinitate spūssāctus non genitus sz genitoris genitiq̄ suauitas

c ingenti largitate atq; vbertate pfundens omnes creaturas pro captu earuz. Itaq̄ illa tria et a seinuicem determinari videtur. & in se infinita sūt. Qui videt hoc vel ex parte. vel per speculum in enigmate gaudeat cognoscens deum & gratias agat. Qui vero non videt. tendat per pietatem ad videndum. non per cecitatem ad calūniandum: qm̄ vnus est deus. sed tri trinitas. Ecce habes qualiter verba hylarij premissa accipiēda sint. licet tante sint pfundi tatis. vt etiam adhibita expositione vix aliquatenus ea intelligere valeat humanus sensus cum & ipsa eorū explanatio quā hic Aug. edidit. plurimuz in se habeat difficultatis & ambiguitatis.

¶ Ostendit q illa que Hyla. assignat non sunt ꝓpria sed appropriata. d

Non eñ fm premissam expositionem distinguuntur hic tres ille proprietates superius assignate ꝓ ipe hypostases distincte ab inuicem mōstrant. Eternitatis tamen nomine eadem videtur designata proprietas. quam notat hoc nomen ingenitus. Sed videamus quid sit qd̄ ait. Imago si perfecte implet cuius imago est. ipsa coeqūtur ei. nō illud sue imagini. Videtur eñ dicere q filius qui est imago patris. patri coequatur non pater filio. cum et filius dicatur equalis patri in scriptura. & pater filio. sed filius hoc habet a patre vt sit ei equalis. pater aūt nō habet a filio. & tamē filius plene ac perfecte equalē patri. id est imago ei cuius est imago.

¶ Quare dicatur Hyla. ꝓpria personarum assignasse in verbis predictis cum ibi non sint expresse proprietates. e

Propria igitur personaruz in predictis verbis assignasse dicitur Hylarius. quia relatiua nomina personaruz posuit. scilicet patris. imaginis. & muneris. que relatiue dicuntur ḋ psonis. & proprietates notant q̄ bus distinguuntur persone. Ita enim dicitur spiritussāct° munus relatiue sicut donum. Verūtamen ipsas proprietates alijs tribus nominibus nō significauit. iuxta predictā Augustini expositionem. nisi solo nomine eternitatis quo nō ipsam paternitatem. sed eaz voluit intelligi notionem qua dicitur ingenitus.

Notula. Hylarius in lib. d synodis a ¶ Imago ē ei° rei ad quā imaginat species indifferēs. Neq̄ ci ipse sibi quisq̄ imago est. sed euz cuius imago est necesse ē vt imago ē mōstret. b ¶ Imago ḡ est rei ad rem coequādaz et imaginata et indiscreta similitudo. Est ergo pater. est etiam filius. q imago patris est filius c ¶ Et q imago est vt rei imago sit speciem necesse ē et naturam & essentiam fm q imago ē in se habeat auctoris.

Ostēdit q illa quib° hec appropriat. sunt propria.

Ad notulam

a Imago est eius rei ad quam imaginatur spēs indifferens. Primo videtur q̃ ratio ista quaz Hylarius ponit in notula non sit ꝓuertibilis. quia totum videtur conuenire s.s. Item spēs aut accipit p̃ ꝑsonaliter. aut essentialiter. Si essentialiter. g̃ idem sensus est qui est spēs indifferens. qui esset etiam si diceretur essentia indifferens. sed hoc ꝓuenit patri non tm̃ filio. Item essentia non dicit vt alicuius sz stat p ꝑsona. g̃ sensus est idem spēs indifferens. q̃ ē cum dicitur ꝑsona indifferens. hoc aūt falsum.

b Imago g̃ est rei ad rē coequādā et imaginata ⁊ indiscreta similitudo. Videtur hoc falsum. quia frequenter imago non coequatur ei cuius est imago. Item si est ad rem coequādam. tunc videtur eē eq̃litas non similitudo. Item videtur falsuz dicere cū dicit indistincta similitudo. qm̃ oīs imago ⁊ similitudo distinguitur ab eo cuius est imago. Itez cum vnius rei vna sit diffinitio. queritur quō differēter iste rōnes assignentur. dōm. q̃ hic diffinitur imago increata. ꝓut est ꝓprium solius filij. ⁊ sic semper dicit respectum ad patrem. ⁊ tōo in prima rōne ponitur genitiuus vt in rōne ꝑncipij. in scōa vt in rōne termini. qm̃ imago debet comparari ad patrem. nō solum tanq̃ ad aliquam rem. siue ad quid siue quid ducit. sed etiam a quo emanat. ⁊ ita patet haz diffinitio rōnum ⁊ ordo. Et prima rō tres ꝓditiones cōtinet. Per primam notat filius esse ab alio. cum dicitur imago eius rei ad quam imaginat. ⁊ per gtm̃ ⁊ verbum q̃ est passiuum. Per scōam notat q̃ est fm̃ modum expressum emanandi. scz per hoc q̃ dicitur spēs. que includit ꝑfectam similitudinē cognoscendi. Per terciam vero notatur q̃ sit indifferens fm̃ substantiā. scz p hoc quod est indifferens. Et per primam conditiōez differt a patre ⁊ ab essentia. per scōaz a spiritusancto. ⁊ per tertiam ab imagine creata. Et per b q̃ spēs ⁊ si de se sit essentiale tamē accipitur hic vt tractum est ad ꝑsonam. ⁊ indifferens non dicit indistinctionem in hoc nomine spēs sed in sba. ⁊ sic patent obiecta de rōne prima. Hac visa similiter patet rō scōa. quē datur in comparatione ad ipm patrem vt ad terminum. ⁊ hoc patet cum dicitur ad rem coequandaz rei. id est ꝑsonam filij persone patris ⁊ per hoc excluditur persona patris. Et p hoc q̃ dicitur imaginata. exclu/ditur persona spūsancti. Per hoc quod dicitur indiscreta excluditur ipa imago creata Et indiscreta nō dicit indifferentiam ꝑsonalem sed solum essentialem.

Ad illud g̃ quod obijcitur de equalitate. dōm. q̃ illud non est necessarium de creata imagine. Et rursus. qm̃ imago dicit de rōne sui nominis qualitatem in q̃ntitate. ideo prima dicitur similitudo ad rem coequandam. id est similitudo fm̃ quam res coequat rei.

c Et qz imago ⁊c. Querit de differentia horū trium nominum que attribuit. scilicet spēm naturam. ⁊ imaginem. quō hic distinguātur. dōm. q̃ vniuscuiusq̃ forma substantialis ⁊ cōpletiua. dicitur spēs. natura. et essentia. ⁊ hoc fm̃ triplicem consideratōez. Potest em̃ considerari in se. ⁊ sic dicitur essentia. potest considerari in comparatione ad operationem ꝓpriam. ⁊ sic dicitur natura. Potest iterum considerari in comparatione ad nostram cognitōem. ⁊ sic dr̄ spēs. Spēm g̃ habet imago auctoris. eo q̃ similitudo est eius. Naturam autez habet. quia similitudo genita vel imaginata naturaliter. Essentiā vo quia similitudo indiscreta per sbam.

Et notula. Hyla. in lib. de synodis.

d Si quis innascibilem et sine initio dicat filiū q̃/si duo sine ꝑncipio ⁊ duo ī nascibilia. et duo innata. dicens duos fac̄ dos. anathema sit Caput eī qō ē ꝑncipiū oīz. filius. Caput ār qō est ꝑncipium xpi. deus Sic enim ad vnū ĩitiabile oīm initiuz p filiū vniuersa referimus. filiū innascibilem confiteri impūssimū ē. Jā em̃ nō erit vnus deꝰ. qz deū vnū ꝑdicari natura vnius innascibilez ⁊ sine initio dicat filium. Videtur q̃ Hyla. nō dicat bn̄ Quia qui dicit duos innascibiles dicit duos deos. quia ī nascibilitas ī diuinis nō est ꝓprietas cēntie. sz ꝑsone g̃ n̄ sequit q̃ si sūt duo innascibiles. q̃ due cēntie. sz q̃ due ꝑsone. Jrē innascibilitas dicit priuatiōem eiꝰ qō ē nat. vn̄ tm̃ valet innascibil. q̃ tū nō filiꝰ sz non sequit sūt duo filij in diuinis. g̃ duo dūj. g̃ pari rōe nō sequitur. sūt duo innascibiles. g̃ duo dūj. Rꝰ. dōm q̃ innascibilis sic supra dictū est pri

Quod earundē ꝑsonarū distinctōem seu appropriatōez notat Aug. alijs verbis sine expressione trium ꝓprietatū. f

Illud etiam sciri oportet q̃ earundem trium ꝑsonarū distinctōem Aug. ostendere volens sine expressione illarum trium proprietatum superius cōmemoratarum in. j. li. de doctria xpiana sic ait. In patre est vnitas. in filio equalitas. in spūsancto vnitatis equalitatisq̃ concordia. Et hec tria vnum. omnia ꝓpter patrē. ⁊ equalia omnia propter filium. cōnexa omnia propter spūsanctum. Itaq̃ pater ⁊ filius ⁊ spūssanctus. et singulus quisq̃ horum deꝰ est. et simul omnes vnus deus. et singulus quisq̃ horū plena substantia est. ⁊ simul omnes vna substantia. pater nec filius est nec spūssanctus ⁊ filius nec pater est nec spūssanctus. Spūssanctus nec pater est nec filiꝰ. sed pater tm̃ pater. ⁊ filius tm̃ filius. ⁊ spūssanctus tm̃ spūssanctus. Eadez tribus eternitas. eadem incōmutabilitas. eadē maiestas. eadem potestas. In his verbis aperte insinuat personarum trium distinctio.

Appropriationem Aug. exposuit scilicet quare patri attribuatur vnitas. g

Sed plurimos mouet q̃ patri attribuit vnitatem. filio equalitatem. Cum enim vnitas dicatur fm̃ substantiam. non tm̃ in pare est. sed etiam in filio et in spūsancto. ⁊ eq̃litas vna est patris ⁊ filij ⁊ spūssancti. cur ergo patri attribuitur vnitas. et filio equalitas. forte eadem rōne attribuitur patri vnitas fm̃ Augu. qua supra eidem eternitas fm̃ Hyla. quia videlicet pater ita est. vt ab alio non sit. Et quia filium genuit vnū se-

Ad notulam. d

Si quis innascibilez ⁊ sine initio dicat filium. Videtur q̃ Hyla. nō dicat bn̄ Quia qui dicit duos innascibiles dicit duos deos. quia ī nascibilitas ī diuinis nō est ꝓprietas cēntie. sz ꝑsone g̃ n̄ sequit q̃ si sūt duo innascibiles. q̃ due cēntie. sz q̃ due ꝑsone. Jrē innascibilitas dicit priuatiōem eiꝰ qō ē nat. vn̄ tm̃ valet innascibil. q̃ tū nō filiꝰ sz non sequit sūt duo filij in diuinis. g̃ duo dūj. g̃ pari rōe nō sequitur. sūt duo innascibiles. g̃ duo dūj. Rꝰ. dōm q̃ innascibilis sic supra dictū est pri

uat siue negat esse ab alio · ⁊ ex hoc ponit fontalem plenitudinem in illo qui innascibilis dicitur · ⁊ ex vtraq; parte, cōcluditur q̄ si sint duo innascibiles · q̄ sint duo dij. Sequitur em̄ · sunt duo quorum quilibet non ē ab alio · g̃ non distinguuntur per originem g̃ necesse est q̄ distinguant̃ per sbam · Jrē si sunt duo in quorum quo libet est fontalis plenitudo g̃ quilibet p̄t eē trinitatis pnci/pium · ⁊ princi/pium totius deitatis · sicut dicit̃ de pre · sed si pn cipia sūt distin/cta ⁊ pncipiata · g̃ si quilibet ē pn cipium tot⁹ deitatis · ⁊ sūt duo · g̃ due deitates · Cuius ergo inge nitus non sit p/prietas sbe sz p/sone · quia tamē est prime perso/ne · ⁊ in vnica p/sona non p̄t esse nisi vna innasci bilitas · ideo de necessitate po/nit deoꝝ diuer/
21 sitatem · e Ca/put enim omni/um filius est · vi detur male dice re · quia aut dici tur caput rōe dei tatis · aut rōe cō formitatis in na/tura · Si rōe dei tatis · eadem rō ne spūssanctus potest dici ca/put · Item si rō/ne deitatis · tūc filij caput ñ po/test dici de⁹ · q̄ caput superex/cellit ⁊ maioris tem nobilitatis tenet · quam nō habet pater re/spectu filij · Si tu dicas q̄ ca/put non dic̄ no/bilitatez siue su/perexcellētiam · Obijcitur ex lite ra sequenti · vbi dicitur q̄ b̄ gra du omnia diffe/runt sed constat quis inter pa/

Arrig et Sa Bellinus filij aduersat

cum deuz · ⁊ spūssanctus ab eo procedit vnus cum eo deus · Unitas ergo in patre esse dici tur · quia nec est aliquid aliud a quo sit · Non enim ab alio est nec ab eo aliquis vel aliquid ē ab eterno · quod vnum cum eo non sit · Filius enim et spūssan ctus vnum sunt cū patre · Un de veritas ait · Ego ⁊ pr̄ vnum sumus ·

Quare pater ⁊ filius dicantur esse vnum vel vnus deus · sed non vnus · quia res eiusdē na/ture recte possunt dici vnū sim pliciter esse ⁊ cum adiectione · Res vero diuerse nature non possunt dici vnum nisi dicatur quid vnum · h

Hic dici oportet q̄ pater et fili/us ⁊ spiritussanctus recte dicū tur esse vnum ⁊ vnus deus · sz non vnus · Res enim due vel plures recte possunt dici vnuz esse · si sint vnius essentie · ⁊ ea/rum vna sit natura · Unus au/tem vel vna non potest dici de diuersis rebus nisi addat̃ quid vnus vel vna · Quo addito re cte potest dici de rebus ⁊ vni⁹ ⁊ diuerse substantie · Unde Au/gu · in · vj · li · de trini · sic ait · Ne/scio vtrum inueniatur in scri/pturis dictum vnum sunt quo rum est diuersa natura · Si au/tem ⁊ aliqua plura sunt eius/dem nature ⁊ diuersa sentiant non sunt vnum inq̄tum diuer sa sentiunt · Cum ergo sic dici/tur vnuz vt non addatur quid vnum · ⁊ plura vnum dicuntur eadez natura atq̄ essentia nō dissidens neq̄ dissentiens sig/nificatur · Unde paulus ⁊ ap/pollo · qui et ambo homines erant ⁊ idem sentiebant · vnuz esse dicuntur cuz dicitur ⁊ qui

scibilis dei exigit · Cum g̃ deus vnus sit · duo inna/scibiles esse non possunt · cuz idcirco deus vnus sit cum ⁊ pater deus sit ⁊ filius dei deus sit · quia inna scibilitas sola penes vnum sit · filius aūt idcirco de/us · quia ex innascibili essentia natus existat ·

plantat ⁊ qui rigat vnum sunt Cum vero additur quid vnū · potest significari aliq̄d ex plu/ribus vnum factum · cuius di/uersa natura · sicut ania ⁊ coz/pus non possunt vtiq̄ dici vnū Quid enim tam diuersum ni/si addatur vel subintelligatur · quid vnum · id est vnus homo Unde apostolus · Qui adhe/ret inquit domino · spirit⁹ vn⁹ est · Non dixit vnus est · vl vnū sunt · sed addidit spiritus · Di/uersi sunt enim natura spirit⁹ hominis et spiritus dei · ꝑ inhe rendo fit spiritus hominis vn⁹ spiritus cū deo · quia particeps fit veritatis ⁊ beatitudinis illi/us · Si ergo de his que diuerse substantie sunt · recte dicitur q̄ sint vnus spiritus · quantoma/gis qui vnius substantie sūt re cte dicuntur vn⁹ deus eē · Pa/ter ergo ⁊ filius vnum sunt vti q̄ fm vnitatem essentie ⁊ vn⁹ deus · In quo ⁊ arriana here/sis damnatur · que patrem ⁊ fi lium ⁊ spiritumsanctum (vt ait Aug⁹ · in li · de heresi) non vult esse vnius eiusdemq̄ substan/tie atq̄ nature · vel vt expressi us dicatur essentie · que grece diciturvsia · sed filium esse crea turam · Necnon ⁊ sabelliana q̄ (vt ait Aug⁹ · in eo · li ·) dicebat xp̄m eundem ip̄m ⁊ patrem et spiritūsanctum esse vt esset tri nitas nominum sine subsisten/tia personarum · vtramq̄ pe/stem (vt ait Aug⁹ · sup Joban) elidit veritas dicens · Ego et pater vnum sumus · vtrumq̄z audi ⁊ aduerte · ⁊ vnum et su/mus · ⁊ a caribdi ⁊ a scilla libe/raberis · Qz enim dixit vnum liberat te ab Arrio · q̄ dixit su/mus · liberat te a sabellio · Si vnum · ergo non diuersuz · si su mus · ergo pater et filius · Su/

e Caput ei oīm filius ē · sz caput filij deus est · ⁊ ad vnum deum omnia b̄ gra du ⁊ hac con fessione refe/runtur · cum ab eo sumant vniuersa pn/cipium · cum ipe pncipiuz sit · Jdē in eo dem · Omni/bus creatur sbam volun/tas dei attu/lit sed naturā dedit filio ex inascibili ac non nata sba perfecta nati uitas · Talia enim cuncta creata sunt q̄ lia deus esse voluit · filius aūt natus ex deo sbsistit ta lis qualis de⁹ ē Nec dissimi lem sui edidit natura natu/rā sed ex sbstā tia dei geni/r⁹ nature fm originem at/tulit non fm creaturas vo luntat essen/tiam ·

j · Loz · vj

Notula ·

Hyla · in li · d sinodis Mi nus forte ex/presse videt d indifferēti si/militudie pa tris ⁊ filij fides locuta ē · cuz de patre filio et spūsancto ita senserit si/gnificatuz in nominib⁹ p/priam vniuscuiusq̄ no/

j · Loz · iij

minatoꝝ sub
stantiā et or/
dinem ⁊ glo/
riam

mus·n·nō diceret de vno·nec
vnū ōdiuerso Erubescāt ꝗ sa/
belliani qui dicunt ipm eē pa/
trē qui est filius confundentes
personas·qui ⁊ dicti sunt patri
passiani·qui dicunt patrem fu/
isse passum·Arriani vero dicūt
aliud patrem esse aliud filium·
non vnam substantiam ꝗ duas
patrem maiorem·filium mino
rē Moli hoc dicere tu catholice
In medio ergo naui ga·vtrūq
periculosū lat⁹ deuita et dic
pater pater est·⁊ filius fili⁹ est·
Alius pater·alius filius·ſz non
aliud immo hocipm·quia vn⁹
deus·Ecce ostensum est quare
vnitas in patre esse dicat·
cum tres vnum sint·

¶ Quare appropriat filio eq/
litas·

Nunc videamus quare equa/
litas dicatur esse in filio·cū vna
⁊ summa equalitas sit triū hoc
ideo forte dictum est·quia fili⁹
genitus est a patre·equalis gi/
gnēti·⁊ dono quod ab vtroq
pcedit·⁊ ideo illa tria dicūtur
esse equalia propter filiū·Fili/
us enim habet a patre vt sit ei
equalis ⁊ spūisancto·⁊ spūssan
ctus ab vtroq habet vt sit eq/
lis vtriq·hoc autem sine asser
tionis supercilio ⁊ maioris in/
telligentie preiudicio dicimus
malentes in apertione tā clau
sorum sermonū peritiores au
dire q̄ aliquid alijs influere·

¶ Quare spūisancto appropa
tur concordia vel pnexio·

¶ Q̄ autem in spiritusancto
dicitur esse vtriusq concordia
et per eum omnia connexa·fa
cilior est intelligentia·nobis p
missa ad mentem reuocātibus
Supra enim fm auctoritates
sanctorum dictum est q̄ spūssā
ctus amor est quo pater dili/
git filium ⁊ filius patrem·Rec
te ergo spūssanctus dicit con
nexio vel cōcordia patris et fi/
lij:⁊ per eum omnia connexa·
Unde Aug·in·v·li·de tri·Cō
munio quedam consubstātia
lis patris ⁊ filij est amboꝝ spiri
tussanctus·Idem in·vij·li·de
tri·Spūssanctus est sūma cha
ritas·vtrumq pniungens nos
q̄ subiungens·

trem ⁊ filium ra
tione deitatis nō
est gradus·ergo
non potest acci
pi ratione deita
tis·Si ratione
conformitatis·
filius cum non
habeat confor/
mitatem in na/
tura cum omni/
bus·sed tm̄ cum
hominibus·nō
erit caput oīm·
℟°·dōm·q̄ ca/ 22
put fm q̄ ppri
e accipitur impor
tat rōem influen
tie ⁊ conformita
tis nature·⁊ di/
citur xps caput
esse totius eccle
sie·sed Hylari⁹
extensiori modo
accipit·put ca/
put dicit origiale principiū ⁊ qm̄ ōs pr̄ est principiuz
filij·⁊ fili⁹ pncipiū oīm ita q̄ fili⁹ pducit et pducit·iō
caput ē et hz caput·Sed pr qm̄ caput nō hz cū sit inasci
bilis·est caput oīm·⁊ iō dicit fontale·principiū a quo
omnia·⁊ in quē omnia p filium reducunt·⁊ in hac re/
ductione gradus est·compando creaturas ad filiū·ſz
vltra compando filiū ad prem nō est grad⁹ ſz ordo ⁊ ori
go·Et ideo Hylarius non dicit his gradibus·ſz hoc
gradu·Q̄ obiicit de spūsancto·dōm·q̄ ipe spūsāct⁹
cum procedat a filio p filium cum alijs ad prem redu/
citur·⁊ pterea filio appropriatur reductio·

f Ut sint quidem p ſbam tria·per consonantiam vero vnū·
videtur hec confessio fidei non esse conueniens·quia
de tribus hominibus concordātibus pt illud dici q̄ p
ſbaz sunt tria·per consonantiā vero vnam·

g Quia
cognominato spūsācto·id est paraclyto·consonantie
potius q̄ essentie per similitudinem substantie predi/
cari conuenit vnitatem·Videtur illud fallum q̄ debe/
at dici p pnsonātiā pter·ſ·ſ·quia·ſ·ſ·est eiusdem essen/
tie cum patre sicut filius·℟°·dōm·q̄ sicut Hylarius
intendit ostendere catholicam patrum confessionem 23
cum dixerunt q̄ sunt per substantiam tria·per conso/
nantiam vnum·sancti patres volentes elidere here/
simsabellianam·que eludebat·id est euacuabat verita
tem patris ⁊ filij per nominationem solum quam di/
cebat ibi esse·non rem confessi sunt adeo expresse plu/
ralitatem vt minus expresse confiterētur essentie vni/
tatem non tamen recesserunt a veritate·quia per tria
tres res intelligunt·i·tres hypostases·p pnsonantiā ꝓ
nō vsia intelligit sed psona·⁊ iō ex hac pre vez dixerūt
Expte pnsonātie silr vez dixerūt ⁊ irreprehensibiliter·
Nā sicut p pris ⁊ filij nomē innuit vnitas nature·q̄
filius est pnaturalis pri·ita p ſſ·ſz qui est amor datur
intelligi vnitas pnsonantie·⁊ iō verbū hoc non habebit
calumniā·⁊ pter hoc ipm dixerunt·⁊ hoc vult dicere
hyla·cū dicit·q̄ potius pnsonātie q̄ ēntie·nō q̄ vtrum
q̄ nō sit vez·sed q̄ hoc est expressius·⁊ hz minorez ca/
lumniā·tm̄ adhuc sequit illd·q̄ si pr̄ filius vnū ex se p
ducūt spūi·rōne cuius est ibi vnitas p pnsonantiaz·ne/
cesse est q̄ vnitatem habeant in essentia·

f Ut sint q̄ dem per sub
stantiam tria
per consonā
tiaz vero vnū
volens ꝗ con
gregata sācto
rū sinodus ī/
pietatem eaz
primere q̄ vni
tatem patris
et filij ⁊ spūſ/
sancti nomi/
nuz numero
illuderet·vt
non subsisten
te causa vni/
uscuiusq nō
mis tripler
nuncupatio
obtineret sub
falsitate no/
minum vnio
nem·⁊ pr̄ so/
lus atq vn⁹
idem ⁊ ipe ha
beret ⁊ spūssā
cti nomen et
filij·Idcirco
tres substan/
tias esse dixe
runt·subsistē
tiū personas
sed per ſbstā/
tiam edocen/
tes nisi ſbstā
tiam patris ⁊
filij diuersitate dissimilis essentie separantes·Q̄ ō
autem dictum est vt sint quidem per substantiam
tria·per consonantiam vero vnum non habet ca/
lumniam·

g Quia cognominato·ſſ·i·paracly/
to·consonantie potius q̄ essentie·per similitudiez
substantie predicari cōuenit vnitatem·Item in eo/
dem·Cum deum patrem confitemur·⁊ xpm dei fi/
lium predicamus·⁊ inter hec diuortium deorum sit
irreligiosa cōfessio·non possunt fm nature indiffe/
rentiam ⁊ nomen indifferens non vnū esse in essen/
tie generatione·quorum essentie nomen non licet
esse nisi vnum·Non enim religiosa vnitas nomis·
ex indifferent nature eēntia pstitutā psonaz genite
ademit eēntie·vt vnica ac singularis dei substātia
per vnionem nominis intelligatur·cū vtriusq eēn
tie nominum·id est vnus deus·ob indiscrete ī vtro
q̄ nature indissimilem substantiam predicetur·

HD intelligētiā eorū, que dicunt in hac pte. duo ꝑncipaliter querunt. Primo querit de appro/ ꝓpriatione Hylarij. Secō de appropriatione Aug. Et ꝗtū ad primū querunt tria. Primo queritur vtrū imago dicat in diuinis fm sbam an fm relatōem. Secō dato q̄ fm relatōem. querit vtrū imago sit ꝓprij filij. Tertio querit de rōne appropriatōis illoꝝ trij. scz eternitatis speciei. ⁊ vsus.

¶ Questio I d

QX imago dicat fm sbam ostenditur hoc mō. Hylari/ us. iij. de tri. Deus ad cōmunē sibi cū deo imaginem. eandemq̄ similitudinē reperit hoīem opari. ¶ Item Beda sup illud. Faciamꝰ hoīem ⁊c. In h̄ q̄ dicit ima/ ginem. notat vna ⁊ equalis sba trinitatis. g̃ imago cū pineat ad cōmunitatē ⁊ vnitatē sbe. dr fm sbam. ¶ Itē hoc ꝓm vr rōne. q: illud idem qd dicit exemplar actie dr imago passiue. sed exemplar in diuinis dr fm sbam non fm relatōem. g̃ ⁊c. ¶ Item imago consistit in rep sentando aliquid. non tm in sba. sed etiā in distinctōe et ordine distinctoꝝ. si g̃ in diuinis nō cadit distinctio in vna psona. necesse est q̄ in diuinis attendat imago fm quod vnitas essentie est in tribus psonis. g̃ nō no/ tionaliter sed essentialiter dr imago in diuinis. ¶ Cōtra Aug. in. vj. li. de tri. Quid absurdius ꝗ imaginē dici ad se. sed omne quod dicitur fm sbam dicit ad se. g̃ cum imago non dicatur ad se non dicit fm sbam.

¶ Item Hyla. iij. de tri. Imago sola non est. g̃ ima/ go in diuinis est cum alio. sed essentia non est cuz alio g̃ ⁊c. ¶ Item hoc ꝓm videtur p diffinitōem imaginis quia. Hylarius dicit q̄ imago est rei ad rez coequatō. sed res que coequatur rei est psona. g̃ imago est psone ad psonam. sed quod dicit respectum ad alterum dici tur fm relatōem. g̃ imago. ¶ Item hoc videtur p etbi/ mologiam. Imago em dicitur quasi imitago. g̃ vbi est rō imaginis. ibi est imitatio. sz diuina essentia nō imi/ tatur aliquid. quia omne tale est ab aliquo. g̃ imago nō
24 dicitur fm sbam vel essentiam. ¶ Rꝰ. dōm. q̄ sicut ex emplar fm ꝓprietatem vocabuli dicit expressionem p modum actiui. vnde exemplar dicitur ad cuius imita tōem fit aliquid. sic econtrario imago p modū passi/ ui. ⁊ dicitur imago quod alterum exprimit ⁊ imitatur
25 Et hoc mō accipit imago dupliciter fm q̄ duplex est expressio. scz vel in nature vnitate vel in natura diuer sitate. In nature communitate siue vnitate sicut filius imperatoris dicitur imago patris. In nature diuersi tate. sicut imago imperatoris est in nummo. Sic respe ctu dei dicitur imago p expressionem fm identitatē nature. ⁊ sic est imago increata. ⁊ dr notionaliter siue fm relatōem. quia imago dicit emanatōem. emanatio aūt in vnitate nature nō est nisi psone. Dicit etiā ima/ go p expressionem in diuersitate nature. ⁊ sic dr ima/ go creata respectu totius trinitatis. ⁊ sic pz q̄ imago ī diuinis accepta dicit fm relatōem psone ad psonam. et hoc fm vocabuli ꝓprietatem. sicut ꝓbant rōnes ad h̄ inducte. Sed qm ꝓtingit abuti noīe exemplar. vt eti/ am dicat exemplar qd ad imitatōez alterius fit. sic ecō trario cōtingit abuti imagīe. vt dicat imago ad cuius expressionem fit aliquid. ⁊ sic cum creatura fiat ad ex/ pressionem essentie in trinitate psonarū. ꝑt dici imago de tota trinitate. ⁊ sic dicit imago imaginās. cū de rōne nois dicat imaginatū. sicut exemplar dr exemplatum abusiue. cuius exemplar sit exemplaris. ⁊ fm istū mo/ dū dicunt accepisse Hyla. ⁊ Beda. vt dicit magister. xxj. dist. ij. li. Tn ꝑt dici q̄ vterq̄ loquitur de imagine creata. que cum sit respectu vnius essentie. est cōmu/ nis imago triū psonarū. ⁊ indicat vnitatē sbe in tribus. Un nūq̄ imago pure dr ad se. q: sp dicit respectu vl ad aliā psonā. vl ad creaturā. siue creature ad diuinā na/ turā. Nūq̄ etiā dr pure fm sbam. q: sp notat vl distin ctōem interij vl exterij. Un imago ñ dr eēntia simplr sz eēntia vt in trib psonis ꝓsiderata. Tn ꝓprietatē ser monis fuādo imago dr fm relatōem psonalez. put dr imago eterna. Et ꝓcedēde sūt auctes et rōnes ad hoc.
26 Ad aūctes in oppositū pz rnsio. ¶ Ad illd g̃ qd obicit q̄ exemplar dr eēntialiter. g̃ ⁊c. dōm. q̄ ñ ē simile q: tota trinitas ē ꝑncipiū. Et ō q: exemplar rōnem ꝓducētis dicit. vn fm sbam dr. ⁊ cōuenit tori trinitati. sz nō toti trinitas est ꝑncipiata. ⁊ q: imago dicit rōnem ꝓducti ꝑ ꝓprie. ō ñ ꝓuenit toti trinitati. nec dr fm sbam. ¶ Ad
27 illd qd obicit. q̄ ad h̄ q̄ sit imago debet exprmere distin ctōem ⁊ ordinē. dōm. q̄ illd vez ē in imagine q̄ ē imago rei habētis distinctōem. ⁊ ordinē. sicut hz bō in ptibꝰ. et tota trinitas in psonis. sz cū res cuiꝰ ē imago nō habe/ at distinctōem. vtꝝ ꝓta vna psona. nō oportet sic expri mi. Uel ꝑ dici q̄ illd vez est qn imago sbaliter differt. Tūc ad h̄ q̄ expresse exprimat necesse ē imitari in cō/ ditōibus ꝓsequētibus sbam. sz cū imitat in eadē forma substantie non oportet.

¶ Questio II e

Utrū imago sit ꝓprij filij. Et q̄ sic videt p Hylariū in ꝓposita appropatōe. Eternitas in prē. spēs in imagine vsus in munere. pr dr ꝓprie. silr munꝰ. g̃ sit recte ponū/ tur. ex equo imago dr ꝓprie de filio. ¶ Itē Aug. vi. de trini. Solus filiꝰ ē imago pris. ⁊ eo expressius filiꝰ q̄ imago. ⁊ ꝗbū. g̃ fm hoc cū filiꝰ dicat psonalē relatōem patet ⁊c. ¶ Itē imago ē similitudo expressa. ⁊ in diuīs similitudo expressissima. sz similitudo expressissima nō ꝑt ē plurium distinctoꝝ. si g̃ filiꝰ est ab vno. spūsan/ ctus equaliter a duobꝰ. g̃ nō poterit ē imago ¶ Item imago in diuinis attendit fm imitatōem psone nō es/ sentie. q: nō est imago eēntie sed psone. g̃ ad h̄ q̄ vna p sona sit imago alterij. necesse est q̄ illaz imitet in eo q̄ respicit psonā vt psonā. sed emanatio vel ꝓductio re/ spicit psonā vt psonaz. Naz ꝓductio creature respicit sbam. Cū g̃ solus filiꝰ imitat pr̄em in ꝓductōne psone solꝰ filiꝰ est imago. Cōtra. Damasc. dicit q̄ spūsanctꝰ est imago filij. g̃ nō est filij ꝓprij ē imaginē. ¶ Itē hoc videt p vtrāq̄ diffinitōem Hyla. ⁊ ꝑma ē. Imago ē cuiꝰ rei ad quā imaginat spēs indifferēs. sz hoc ꝓuenit ss. g̃ et imago. ¶ Itē hoc videt p rōnem. q: ad imaginē ista duo sufficiūt. scz imitatio fm similitudinē. ⁊ fm equa/ litatē. Sz hec duo est repire in psona ss. g̃ ⁊c. ¶ Itē si/ cut filiꝰ ꝓcedit a pr̄e vt exprmens pr̄em. ita ss. a filio vt exprmēs filiū. g̃ quēadmodū est imago filiꝰ pris. ita. ss. ē imago filij. ¶ Rꝰ. dōm. q̄ imago in diuinis nō tm di
28 cit expressionē psone sz etiā expressionē in sūmo. Exps/ sio aūt in sūmo duo ponit. scz q̄ sit vniꝰ ad vnū. ⁊ q̄ sit fm cōmunē modū. Q̄ sit vnius ad vnū ponit p hoc q̄ illd qd p supabundātiā dr vni soli ꝓuenit. ⁊ si sit eēn/ tiale eēntie. si psonale psone. Nā vnū in sūmo nō ꝑt ex ꝑmere plura. vel plures vnū. vnū inquā in q̄ nulla est diuersitas. Silr vnū sūme ñ ꝑt exprmi a pluribꝰ vt plu res sint. q: tūc oīno differētes eēnt. Ponit etiaz aliud videlicet vt sit expssio fm cōmunē modū. Nā si ex aliq̄ respectu nō hz exprmere. nō exprmeret sūme. Propter p/ mā rōem solꝰ filiꝰ ē imago. q: solꝰ ab vno ꝓcedit. spūs aūt sāctus a duobꝰ. ⁊ ō equaliter vtrūq̄ exprmit. ⁊ neu/ trū in sūmo. Propt scōam rōnē solꝰ filiꝰ est imago. q: fm oēm respectū hz rōnem exprmēdi. ⁊ inq̄tū cōpat ad illū a q̄ est. ⁊ inq̄tū cōpat ad illū q̄ ex ipo est. Inq̄tum

compat ad illū a quo ē. qr erit p modū nature. ⁊ ita per
modū ꝓbi ⁊ specie ⁊ p modū similitudinis expsse. In
ꝗtū compat ad illū qui est ex eo. qr p oia ⁊ eodē mō spi
rat filio vt pr. spūsanctus aūt in nullo hoc ꝓuenit. ido
rō imaginis est in solo filio. qr ab vno tm̄ pcedit. et qr
30 p modū nature. qr etiaz ꝓsimilit pducit ss. Media tm̄
rō qr p modū nature est rō ꝓria. Alie ꝓo faciūt ad con
gruitatē. Cōcedendū igit q̄ solo filio ꝓprie loquēdo est
imago. ⁊ eo quo filio. eo est imago. ⁊ eo ipo ꝓbū. ⁊ filio
dicit solū respectū ad prem. imago ꝓncipalit ad prem
sed ꝓnter respectū ad alia ꝓsona. verbū ꝓncipaliter re
spectū ad prem. ⁊ ꝓnter respectū ad creatura. vñ eadez
notio sūt ipius filij. tm̄ alio ⁊ alio mō significata. vnde
31 nō est superfluitas. ¶ Ad illd q̄ qd obijcit de Damā. dōm.
q̄ Damā. fuit grecus. greci aūt nō ita ꝓprie accipiūt rōem
imaginis vt lati ni. qr nec de origine ꝓsonaz sic sane in
telligūt. Vel ꝓt dici q̄ sermo Aug⁹. ⁊ Damā. causalit in
32 telligit. qr reformat nos ad imaginem xpi. ¶ Ad illud
qd obijcit q̄ diffinitio imaginis ꝓuenit ss. dōm. sicut
infra patebit q̄ species vt ibi accipitur ꝓuenit soli fi
lio. ¶ Ad illd qd obijcit de assimilatione ⁊ equalitate.
33 dōm q̄ filius nō dicitur imago ꝓpter assimilatiōem in
sba. sed ꝓnter modū emanandi. ⁊ hic non habet s. s. ex
pressissima similitudinem nec cum filio nec cum patre
ideo nullius est imago.

¶ Questio III f

Utruz et eternitas appropriatur patri. species imagini. ⁊
vsus nutrimeri. videtur q̄ non sit bona appropriatō Hy
la. quia oēs diuine ꝓsone simul eterne sunt ⁊ coequa
les. et eternitas abstrahit ab actu ꝓsone. q̄ non est ap
34 propriabilis. ¶ Item querit quare spēs appropriatur
imagini. Aut em̄ sumit ibi spēs vt spēs dicitur forma.
aut pulcritudo. Si forma. iz sicut natura nulla est ap
propriabilis. sic nec spēs. Si aūt pulcritudo. sed pul
critudo imaginis refert ad prthoripum. q̄ ad patrem.
q̄ illi debet appropriari. ¶ Itē Dyo. dicit q̄ bonum et
pulcrum idem est. q̄ cum bonitas sit appropriabilis ss.
ergo ⁊ pulcritudo. ¶ Item Hyla. dicit q̄ oportet ima
ginem habere essentia. ⁊ naturā. ⁊ spēm autoris quare
q̄ magis diffinit imaginem p spēm. q̄ aliquod aliorz.
35 ¶ Item non est vtēdum deo sed solum creatura. ergo
vsus nulli persone est appropriabilis. q̄ nec s. s. ¶ Rā
dōm. q̄ illa appropriatio hylarij fuit ad explicandum p
sonarū originem siue emanatō ez. qm̄ ergo persona pa
tris emanationem ⁊ origine caret. ideo id debuit ei appro
priari quod importat priuatōnem principij. Tale aūt
est hoc nomen eternitas. Eternum em̄ est quod princi
pio caret. ⁊ licet de suo nomine non dicat nisi priuatō
nem initij duratōis. per appropriatōem tamen dicit p
uationem omis principij. et sic patet prima obiectio.
Spūs ꝓo sanctus procedit p modū volūtatis ⁊ amo
ris. ⁊ ita debuit ei appropriari nomen quod actum ex
primit volūtatis. hoc aūt est hoc nomen vsus. Nā vti
est assumere aliquid in facultatem voluntatis. siue ad
vtendum. siue ad fruēdum. Qm̄ ergo assūptio ad fru
endum est p amorem. similiter ad vtendum. quia amor
est pondus ⁊ ordo. ideo vsus recte appropriatur s. s. Et
sic patet vltimo quesitum. scilicet q̄ vsus accipitur h̄
non ꝓt diuiditur ꝓtra fruitōem. sed ꝓt dicit amo
ris complexū ⁊ actum libez. Filius vero emanat p mo
dum nature. ideo emanat p modum pfecte et expresse
similitudinis. Nam natura pducit sibi simile ⁊ equa
le. et quia habet in se rationem expresse similitudinis.
ideo et cognitionis. quia expressa similitudo est ratio
cognoscendi. ⁊ quia p modum perfecte similitudinis
etrōnis. habet in se rōnem ⁊ exemplar omnium. inde
est q̄ habet rōnem pfecte pulcritudinis. Quia em̄ est p
fecta ⁊ expressa similitudo. ideo pulcer est in comparatō
ne ad eum quem exprimit. Quia vero ratōem cogno
scendi habet. ⁊ non vnius tm̄ sed totius vniuersitatis
ideo pulcrum ⁊ pulcerrimus ipe mundum mente ge
rens pulcritudinem habet in comparatione ad omnem
pulcritudinem extraneam. Et his duobus relinqui
tur perfectissima pulcritudo. Sicut enim dicit Aug⁹.
Pulcritudo non est aliud q̄ equalitas numerosa. qm̄ 36
igit in comparatione ad patrem habet pulcritudinē eq
litatis. quia perfecte exprimit sicut pulcra imago. In
comparatione vero ad res habet omnes ratōnes. fm q̄
dicit Aug⁹. q̄ est ars plena omni ratione viuentium.
ita pater q̄ in filio recte reperitur ratio omnis pulcri
tudinis. Eo igitur q̄ filio per modum nature emanat.
habet rōnem pfecte ⁊ expresse similitudinis. Eo q̄ ha
bet rōnem perfecte similitudinis. habet rōnem cogni
tionis. ⁊ rōne vtriusq̄ habet rōem pulcritudinis. Qm̄ 37
igitur nomen speciei importat similitudinez. ⁊ impor
tat cognoscendi rōnez. ⁊ importat pulcritudinem. vt
spēs quidam priami digna est imperio. ideo elegan
tissime appropriatur filio. Patet ergo quare illud no
men magis appropriat Hyla. filio q̄ aliud. quare etiā
magis diffinit imaginez p illud nomen q̄ aliqd aliud.
¶ Ad illud q̄ quod obijcitur. q̄ pulcritudo imaginis
refertur ad prthoripū. dōm q̄ verum est. sed tamen 38
aliter refertur bonor. aliter pulcritudo. Quia bonor
imaginis siue picture ita refertur ad prthoripū q̄ in
ipa non est fm se bonor. sicut patet. si bonoretur icona
beati nicolai. sed pulcritudo ita refertur ad prthoripū
q̄ nihilominus est in imagine pulcritudo. non solum
in eo cuius est imago. Et potest ibi reperiri duplex ra
tio pulcritudinis. q̄uis in eo cuius est nō nisi vna in 39
uenitur. quod patet. quia imago dicitur pulcra quā
do bene ꝓtracta est. dicitur etiam pulcra quādo repre
sentat illū ad quē est. Et q̄ ista sit alia ratio pulcritudi
nis. patet. qr ꝓtingit vnā rem esse pulcrā aliter q̄ aliā
quēadmodū dicit icona beati nicolai pulcra. qr decorē
illi repsentat. ⁊ tūc placita est. et imago diaboli pul
cra. qm̄ bñ repsentat fedtatē diaboli. ⁊ tūc feda est. Et
ideo Hyla. approprians spēm siue pulcritudinē filio.
magis appropriat sb noīe imaginis q̄ sub nomine filij.
¶ Ad illud quod obijcit. q̄ idem est bonū ⁊ pulcrum.
dōm. q̄ dyo. nō vult dicere q̄ sint vnū rōne. sed q̄ sint 40
vnum re. sed qm̄ rōne differunt. ido alicui ꝓt ita appro
priari vnum q̄ non appropriatur alterum ⁊c.

Consequēter est questio ꝓncipalis de appropa
tiōe Aug⁹. que est in patre vnitas. in filio eq
litas. in spūsancto vnitas equalitatisq̄ ꝓcordia.
Et ita hic querūtur tria. Primo queritur vtrum deus
possit dici esse vnū cum creatura. Secō vtrum creatu
ra possit dici vnū cum alia creatura. Tertio de rōe ap
propriationis illorum trium.

¶ Questio I g

Q̄ deus possit dici esse vnū cū creatura. oñditur p au
ctoritatē apli. j. Cor. vj. Qui adheret deo vnus spiri
tus est. si vnus spūs. q̄ vnū ens ⁊ vna res. ⁊ si h̄. q̄ vnū.
¶ Itē hō q̄ adheret deo. vnus spūs est. aut q̄ creatus.
aut increatus. Nō creatus. quia deus non est creatu
ra. q̄ ad minus increat⁹. sed spūs increatus est omino
vnus. q̄ hō adherendo deo est simpliciter vnū cū deo.
¶ Item magis vnit medū extremo q̄ extremum ex
tremo. sed s. s. est medium vniens viros iustos. et vi
ri iusti per ipsum vniti sunt. Unde Job. xvij. Ut sint

vnum sicut ⁊ nos vnum sumus. ergo iustus vir cum spiritusancto potest dici vnum. ¶ Item magis vnitur membrum capiti q̃ membrum cum membro. ergo cum xpi membra sint vnum in xpo. multo fortius membrum est idem capiti. sed xps est caput non tm fm bũanitatem sed etiam fm diuinitatem. ergo ⁊c. ¶ Cõtra. ex illo verbo quod dicit Job. x. ego ⁊ pater vnum sumus. impugnant sancti heresim arrianam et maxime Aug. ex hoc concludens arrium errare qui dicit filiuz alium habere naturam. Si ergo ratio Aug. bona est. vnum dicit vnitatem in natura. sed tali modo non est vnum creator cum creatura. ergo ⁊c. ¶ Jterz hoc videtur alia ratione. quia que maxime distant minime sũt vnum. sed creator ⁊ creatura maxime distant. ergo nõ possunt simpliciter dici vnum. ¶ Item si sunt vnum ergo aliquid vnum. sed si aliquid vnum sunt. g̃ deus ⁊ creatura habent aliquod cõmune. ⁊ sic hec vniuocantur in aliquo. g̃ cum vniuocum simplicius sit q̃ q̃ vniuocãtur in ipo. aliquid est simplicius deo. ¶ Item si deus ⁊ creatura sũt vnum. cum in infinitũ distet a q̃libet. qua ratione dicit vnum cum vna. ⁊ cum qualibet sed quecunqz vni ⁊ eidem sunt eadem inter se sunt eadem. g̃ fm hoc omnia sunt vnum. ¶ Rn. dõm. q̃ sic dicit Aug. ad hoc q̃ aliqua sint vnum non sufficit cõformitas volũtatis. sed necesse est psupponi ꝓuenientiaz in natura. qm̃ g̃ deus ⁊ creature summe differũt in natura. ideo non debent dici vnum. sicut probant rõnes ad hoc inducte. q̃ vero vir iustus conformatur p charitatem volũtati diuine. ⁊ ei adheret magis q̃ alicui. recte dicit vnũ cũ determinatione vt puta vnus spũs Spũs cm̃ voluntas dicitur ⁊ amor. vnde qui adheret deo vnus spũs est. quia vnius ⁊ conformis volũtatis est. ¶ Ad illud qd̃ obijcitur. est vnus spũs. g̃ vna res. dõm. q̃ ibi est fallacia fm quid ⁊ simpliciter. Nã vn⁹ distrahitur a rõne sua p hoc quod est spũs. ⁊ dicit ibi vnitatem non p indiuisionem siue vnitatem nature. sed per conformitatem voluntatis. ¶ Ad illud quod obijcitur. aut vnus spũs creatus aut increatus. ⁊c. dicendum. q̃ nec creatus nec increatus. Nam spũs non stat ibi p substantia sed pro actu voluntatis. ⁊ vn⁹ nõ importat nisi conformitatem affectus bũani ad diuinam voluntatẽ siue ad diuinũ amorem. q̃ amor transformat amantem in amatum. ¶ Ad illud qd̃ obijcitur q̃ spũs est mediũ vniens. dõm. q̃ vnit q̃ tũ ad volũtatem sed non q̃ tũ ad conformitatem nature. ⁊ non dicitur vnum nisi rõne conformitatis voluntatis soluz ideo non valet. quia ligamen spũs non est tota causa q̃ sint vnuz. ¶ Ad illd̃ quod obijcit q̃ membra christi sunt vnum. dici pt q̃ membra xpi non dicuntur vnum simpliciter. sed vnũ corpus. ⁊ sic etiã xps est vnum cõ membrum. sed hoc est rõne bũanitatis assumpte ⁊c.

¶ Questio II b

Utrũ vna creatura posset dici vnũ cũ alia. ⁊ q̃ sic ostẽditur hoc mõ Apls. j. Cor. iij. Qui plãtat ⁊ qui rigat vnũ sũt. sed alius erat plantãs vt paulus. alius rigãs vt apollo. g̃ fm hoc patet q̃ oĩs creatura pt dici vnum cũ alia. ¶ Itẽ Aug. dicit ⁊ mgr̃ ponit in littera q̃ recte dicuntur vnum que conueniũt in natura ⁊ voluntate. sed hoc hz vna natura cũ alia. g̃ ⁊c. ¶ Item dñs Math. xix. Itaqz iã nõ duo sed vna caro. Hec dixit d̃ viro ⁊ vxore. sz si sũt. ⁊ non sũt due. g̃ sũt vnũ. g̃ vir cuz vxore pt dici vnũ. ⁊ sic ⁊c. Itẽ ab vnitate pncipij materialis venit vnitas simpliciter que est vnitas numero. sed corpus est materiale pncipiũ in hoĩe. qui autez adheret meretrici vnũ corpus efficitur. Sicut dicit. j. Cor. vj. g̃ vnũ simpliciter. ⁊ sic ⁊c. ¶ Cõtra. idẽ simpliciter dictũ stat p eodẽ numero. g̃ vnũ simpliciter dictũ stat p vno numero. sed duc creature nõ sunt vnum numero. q̃ tũcunqz conueniunt. g̃ non debẽt dici vnum. ¶ Itẽ si aliqua dicunt vnũ ꝓter ꝓuenientiã in natura. tunc g̃ cum bõ ⁊ asinus conueniant in natura sunt vnum. quod non conceditur. Si dicas q̃ vltra requiritur conformitas volũtatis. Contra. Cum ergo viri peccatores conueniant ⁊ in natura ⁊ in voluntate. g̃ debent dici vnum. q̃ cũ non dicant. nõ sufficit ergo conformitas nature ⁊ voluntatis. ¶ Item si bõ ex coniunctione meretricis fit vnum. cum omnis vnitas sit a p̃ma vnitate. hec vnitas erit a prima vnitate. sed talis vnitas est detestabilis. g̃ p̃ma vnitas facit vnitatẽ detestabilem. g̃ ipa est vituperabilis. ¶ Rn. dõm. q̃ due creature distincte non possũt habere vnitatem nisi per ꝓformitatem. quelibet aũt conformitas non facit dici vnum simpliciter. sed illa que est conformitas simpliciter non fm quid. Ad plenam aũt conformitatem requiritur triplex conformitas. scilicet in natura. in voluntate. ⁊ in operatõe. ⁊ quando illa tria concurrunt ad aliqua duo dicuntur vnum. Sicut paulus ⁊ apollo in natura erant conformes. quia vterqz homo. In voluntate similiter. quia vterqz salutem fidelũ cupiebat. Actione similiter. quia vterqz ad eam p̃curãdam se exercebat. ille plantando. ⁊ ille rigãdo. ⁊ vtraqz actõ conformis. quia vtraqz erat per diuini verbi predicatõnem. Verbum cm̃ diuinum primo iactatuz est semẽ deinde accipit irrigatõem pluuie. Si aũt sit conformitas in natura solũ. non debent dici vnum. nisi fm q̃d. scilicet cum determinatione diminuente. vt vnuz genere. vel spẽ. Si solũ in volũtate. tũc sunt vnus spũs qui dicit amorẽ. Si vnũ in natura ⁊ actione. possunt dici vnũ cum determinatione. vt fornicator cuz meretrice pt dici vnũ corpus. tamen non potest dici vnum simpliciter. sicut vir ⁊ vxor. nec viri mali ita vnum sicut viri boni. quia disconueniũt in volitis principaliter intẽtis. qu̇libet cm̃ mal⁹ bonum p̃prium querit ⁊ nõ cõmune. Ex his patent quesita. Concedendum em̃ est aliqua duo dici vnum simpliciter. si habeant conformitatẽ sicut dictũ est. sicut probant prime rõnes tres. ¶ Ad illud q̃ quarto obijcit. dõm. q̃ non concludit quia fornicator ⁊ meretrix non dicunt vnum corpus rõne sbe corpalis. sed rõne operis carnalis in quo vniunt. ⁊ iõ non sequit q̃ debeant dici vnum simpliciter. ¶ Ad illud qd̃ obijcit de vno in numero. dõm. q̃ duplex est vnitas. scilicet indiuisionis. ⁊ conformitatis. Unitas indiuisionis attendit in vno numero. et hec vnitas est simpliciter. Unitas vero conformitatis nõ est in vno numero. sed in his quibus ꝓtingit alijs conformari vt dictum est. ¶ Ad illud quod obijcitur. Si ꝓter conformitatem in natura dicunt vnũ ⁊c. dõm. q̃ ꝓter conformitatem in natura ⁊ voluntate. ⁊ in natura non solum. fm q̃ est rei essentia. sed ex qua pullulat pullulans. hoc est in q̃ tũ est operationis p̃ncipium. sic patet q̃ bõ ⁊ asinus non dicunt vnum. Patet etiez q̃ mali homines non dicunt vnũ. quia si ꝓcordãt in fine ꝓtinquo ⁊ in ope. differunt tamẽ in remoto. q̃ quilibet querit quod suũ est. Iusti aũt econuerso. si cm̃ aliquando dissentiant volũtates eorum in fine ꝓtinquo conueniunt in remoto. ¶ Ad illud quod obijcit q̃ vnitas meretricis nullo mõ est a deo siue a prima vnitate dõm. q̃ sicut in sbstantia est peccatum actõis. ⁊ hoc est a deo. et deformitas ⁊ hec non est a deo. sic in vnitate tali intelligendum est. ⁊c.

¶ Questio III i

De ratione appropriationis trium nominū predictorum. ⁊ primo de vnitate. Et q̃ non sit appropriabilis videtur. quia vnum ⁊ ens conuertuntur g̃ vnitas et essentia. sed essentia nulli est appropriabil'. ergo nec vnitas. ¶ Iterꝫ si appropriatur. cum ſſ. sit ambo rum vnitas vt dicit Aug. videtur q̃ debeat appropari persone ſſ. Item obꝯcitur de equalitate que appropriatur filio. ſſ nihil enim magis est indifferens in rebꝰ equalibus q̃ ipa equalitas. sed indifferens non est appropriabile. g̃ nec equalitas est appropriabilis. ¶ Iterꝫ si appropriatur debet patri appropriari. quia equalitas non est aliud q̃ vnum siue vnitas in quãtitate. sz vnitas appropriatur patri. g̃ equalitas. ¶ Item obꝯcitur de concordia que appropriatur ſſ. Si em̃ concordia plures reducit ad vnitatem. videtur potius de ꝓprio facere cõmune. q̃ de cõmuni ꝓprium. g̃ si appropriari ẽ de cõmuni facere ꝓprium. concordia nulli est appropriabilis. ¶ Item videtur q̃ debeat appropriari filio. qm̃ filius est pax nostra qui fecit vtraq̃ vnum Eph. ij. Itẽ Col. j. pacificans per sanguinem crucis eius. siue que in terris sunt siue que in celis sunt. ¶ Item obꝯcit cõtra rõnem Aug. Omnia equalia ꝓter filium ⁊c. ergo pater est equalis ꝓter filium. g̃ habet aliquid a filio. quod falsum est. ¶ Item quero quam causam dicit ꝓpter. vtrum efficientem. aut finalem quãcunq̃ harum dicit. est tota trinitas. ⁊ sic efficiens ⁊ finis omnis rei tam vnitas. q̃ equalitas. q̃ concordia. est ꝓter prem̃ similiter ꝓter filium. g̃ nulla est ratio appropriandi.

Ad. intelligendum est q̃ sicut appropriatio Hylarij fuit ad explicãdam psonarꝫ originem. sic ista est ad explicandum ordinem. Qm̃ igitur persona patris est prima. ante quam non est alia. ⁊ que non est ex alia. ideo appropriatur ei vnitas que est prima in numero. ⁊ ante quã nihil est in numero. Ex hoc patet rẽsponsio ad duo prima. quia accipitur hec vnitas fm̃ eandem rõnem qua dicit primitatem. non essentie sed indiuisionis. quia sic conuertitur cum ente. Aut voluntatis cõformitatem. quia sic appropriatur similiter ſſ. vt prima. Aut patri appropriatur similiter quia persona filij fm̃ rõem intelligendi est scõe ⁊ perfecte exprimens prem̃. ⁊ hoc facit equalitatem. ideo equalitas rõne ordinis primo reperitur in filio. Tunc em̃ primo intelligitur. cum filius intelligitur nasci. ⁊ ex hoc patet obiectum. Q̃ em̃ equalitas appropriatur hoc non est rõne vnitatis. sed rõne prime associationis ⁊ pfecte. Eq̃litas em̃ tunc primo intelligitur. quando intelligitur associatio. ⁊ hec intelligitur primo in filio qui est scõa persona. Similiter persona ſſ. fm̃ rõnem intelligendi est tertia. Concordia aũt ponit duos concordabiles ⁊ etiam concordantem. ideo primo incipit cõcordia. vbi primo intelligitur oriri psona tertia. ⁊ sic patet illud q̃ concordia appropriatur alicui. non quia de cõmuni aliquid faciat ꝓprium. sed quia distinctos connectit. ⁊ hꝰ fm̃ rõem sue emanationis. quod non conuenit filio ratione emanationis. sed rõne mediationis. quia mediator dei ⁊ hominis. Ex hijs patent omnia obiecta.

51 ¶ Ad illud vero quod vltimo queritur. omnia sunt vnum ꝓter patrem. dõm. q̃ si omnia distribuat pro creatis. tunc propter dicit causam formalez exemplarem fm̃ rem ⁊ appropriatõnem. quia omnis equalitas habet exemplar in equalitate filij. ⁊ sic de alijs. Si aũt distribuit pro creatis ⁊ increatis tũc propter dicit causam formalem exemplarem fm̃ rõnem intelligendi appropriatam. quia intellectus noster non intelligit eq̃litatem in patre nisi propter hoc q̃ habet filium. p oĩa exprimẽtem naturam ⁊ potentiam. similiter ⁊ de alijs et tunc propter non dicit causam exemplaritatis fm̃ rem sed fm̃ rõnem intelligendi. ⁊ sic non notatur q̃ pater habet aliquid a filio. sed q̃ intellectus noster aliq̃d cognouit de patre per hoc q̃ cognoscit filium.

¶ Distinctio. xxxij. Mouet ⁊ soluit dubitatõem ortam ex appropriatione qua spũsancto appropriatur concordia in fi. precedentis di. ibi. Qd autem in spũsancto.

Hic oritur questio ex predictis deducta. Supra posuit magister multiplicit' appropriata. in quorum explanatione dixit ſſ. esse concordiam. quia pater ⁊ filius diligunt se spũsancto. ido hic mouet qõnem de illa locutione. Et hoc facit in ista distinctione. Habet aũt hec distinctio tres partes. In prima mouet magister principalem qõnem prius positã. scz vtrũ pater ⁊ filius diligãt se spũsancto. In secunda ꝓo mouet aliam qõnem huic ꝓsimilem que fac̃ ad eius explanatõem. ⁊ hoc facit ibi. Preterea diligenter inuestigari oportet. ⁊ est illa questio. Utruz pat̃ sit sapiens sapientia genita vel sapientia quã genuit. In tertia redit ad p̃ncipalem qõnem determinandam. et hoc facit ibi. Preterea diligenter notandũ est. Prima pars habet duas ptes. In prima mouet magister qõnem ⁊ opponit. In scõa rñdet qõni sed non rñdet obiectioni. ibi. huic qõni cũ altitudinez. Similiter scõa ps in qua determinat magister qõnem annexam. scz vtrz pater sit sapiens sapientia genita vel sapientia quam genuit. diuiditur. Et quia ad determinatiõem huius qõnis tria alia dubia concurrũt. ideo habet hec pars quattuor ptes. fm̃ quattuor dubitatiões quas mouet et determinat. ⁊ primo determinat istaz qõnem. Utrz filius sit sapiens sapientia quã genuit vel sapiẽtia genita. quod idem est. Quam determinat in partem negatiuam. Secõ mouet hanc qõnem. Utrum filius sit sapiens sapientia genita vel ingenita. Et determinat eam affirmatiue q̃tum ad primam partem scilicet q̃ sit sapiens sapientia genita. ibi. Post hec queri solet. ⁊c. Tertio mouet hanc qõnem. Vtrum filius sit sapiens per seipm̃ vel seipo quã determinat per distinctõmem q̃ seipo potest teneri originaliter ⁊ formaliter. et hoc. ibi. Queri aũt solet vtrum filius. Quarto mouet hanc qõnem. Utrum pater duplicem habeat sapientiam. quam determinat in prem negatiuam. ostendẽs hanc qõnem ⁊ eius rõnem non esse responsione dignã et hoc facit ibi. Post hoc queri solet a quibusdã. Utrz vna sit tm̃ sapientia. Et determinat cum hoc q̃ in trinitate est dilectio que est trinitas. ⁊ tamen ſſ. est dilectio que non est trinitas. Et hoc ibi. Et sicut in trinitate. Similiter tertia pars in qua redit magister ad qõnem primo positã. habet duas partes In prima obꝯcit contra rõnem quam accipit ex determinatione alterius qõnis. In scõa vero loco solutõis suã insufficientiam ostendit. ⁊ hanc qõnem determinãdam lectori relinquit. ⁊ hoc ibi. Difficillimum mihi hanc questionem fateor.

¶ Mouet principalem questionem prius positam. Utrum pater ⁊ filius spũsancto se diligant cum diligere idem deo sit quod esse.